

GAZETA LWOWSKA.

We Srodę

N^{ro}. 60.

26. Maja 1819.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Ogłoszenie Krainy Missouri Państwem niepodległym, nie przyszło do skutku, na ostatnim posiedzeniu Kongressu, ponieważ projekt do Konstytucyi, złożony Izbie Reprezentantów i od niej uchwalony, upoważniał niewolnictwo Murzynów. Senat odrzucił po dwakroć ten warunek. Większa część Państw Ameryki północney znieśli u siebie niewolnictwo; inne Państwa Ameryki północney niedozwalaia żadnym Murzynem, czyli to wolnym lub nie wolnym, osiadać w Krainach swoich. Mało zaś jest takich, jak Nowy-Orlean, co uznają niewolnictwo. Listy prywatne donoszą, że Kongres uchwalił na ostatnim posiedzeniu prawo, którego działalność poczyna się z d. 1. Stycznia 1820. Według tego prawa nie mogą okręty transportowe na 5 beczek ładunku, przyjmować więcej nad 2 osob podróżnych; od każdej zaś osoby przyjętej nad ten wymiar, ustanowiona jest kara 150 dollarów, a jeżeli przewyżka wynosi 20 osob, natenczas okręt zabiera się na Sherb.— Wartość papierów publicznych Banku Amerykańskiego podnosi się, a pieniędzy jest do zbytku.— Wiadomo że w Zjednoczonych Stanach zebrała się znakomita liczba Francuzów wygnanców, którzy później założyli w Prowincyi Texas osadę pod Jenerałem Lallemand i nazwali ją Polem przytułku (*Champ d'Asyle*). Rozumiano powszechnie, iż nie tylko musiano porozumieć się o to z Rządem Wassyngtońskim, ale nawet że Rząd musiał wyjść w układy z Naczelnikami. Tajemnicą była dotąd przyczyna niespodziewanego znieśienia tej osady w chwili, gdy we Francyi otworzono składkę na iey wsparcie: Listy wiary godne, pisane ze Zjednoczonych Stanów donoszą, że Rząd wysłał był P. Green do Jenerała Lallemanda, z oświadczeniem, aby natychmiast ustąpił z Prowincyi Texas, co też i uczynił, powróciwszy z Officerami swoimi do Nowego Orleanu. Mówią in-

ni, że czynność ta jest w związku z późniejszymi układami, zasztemi między Ameryką północną a Hiszpanią. — Lallemand, Lefebvre-Desnoettes, Clausel i Lafitte udali się do Nowego Yorku i do Baltimore. Osada nad rzeką Tombigbee ma także iść oporem. Józef Bonaparte żyje prywatnie w posiadłości swojej przy Delavare, Vandanae w Pensylwanii, a Grouchy w Filadelfii. Lallemand przyjął miał prawo mieyskie w Nowym Orleanie.

Wielka Brytania.

Z Londynu d. 30. Kwietnia. — Poseł Perski przybył dnia 25go b. m. z piękną swoją Czerkaską do Douvres, gdzie powitano go wystrzałami z dział, a we dwa dni później przyjechał do Londynu czterema pojazdami. W pierwszym siedział Poseł z swoją Czerkaską. Ze zaś ohna pojazdu były zamknięte, ciekawi więc mieszkańcy tutejsi nie mogli się noieszyć widohiem tej wschodniej piękności. Lord Castlereagh i niektórzy zagraniczni Posłowie odwiedzili już Posta Perskiego, który jeździ tu na pięknym koniu; towarzyszy mu zaś P. Morrier, tłumacz. Lordowie Castlereagh i Walpole, tudzież P. Gore-Ouseley, byli onegdaj na obiedzie u niego. Piękna Czerkaska siedziała zamknięta w pobliskim pokoju, a przy drzwiach stało dwóch rzeźniców z pałaszami u boku. Dziennik *Morning-Chronicle* umieścił co następuje: „Docho-
dzą nas wiadomości, iż wkrótce taki będzie przedmiot publicznych rozmów, który nie tylko stanie się bardzo zabawnym, lecz nawet jest mocno połączony z wiadomemi zasadami Konstytucyi Rządu naszego, podług której, niewolnik, czyli to biały czyli czarny, wstępując na ziemię Angielską, wolność swoją odzyskuje. Pewny bardzo znakomity prawnik przedsięwziął podać wniosek Parlamentowi, iako Władzy prawodawczej, ażeby na mocy prawa Habeas corpus, stawiono piękną Czerkaską przed Sądem, i zapytano się iey, czyli dobrowolnie-
16

znosi niewolę, lub czyli do tego jest przymuszona? Postowie zagraniczni mają wielkie przywileje; mogą nie opłacać cła od rzeczy ciekawych i kosztownych, które na własny swój użytek sprowadzają; mogą nawet uwolnić służących swoich od więzienia za zaciągnięte służby; lecz z żadnym człowiekiem nie mogą się obchodzić po niewolniczymu, i więzić go.“— Dnia 27go Kwietnia pękła w Southwarcku machina parowa Pana Smitherman, thacza. Kociół wyrzucony został z największą siłą na dach domu naprzeciwko będącego, a o 300 kroków oddalonego. Obmurowanie maszyny i kilka przyległych domów, ze szczerem rozrzucone, i część ulicy, gdzie się ten przypadek zdarzył, wystawia widok spustoszenia. Właściciela i syna jego, mocno pokaleczonych, wydobyto z gruzów; wątpią jednak, aby żyli. Inny młodzieniec i mały chłopiec tak zostali opalonymi i pogniecionymi, że tegoż dnia wieczorem umarli. Na krótki czas przedtem ostrzegano właściciela, aby za nadto siły tey maszyny nie natężał, tem bardziej, iż była źle urządzoną i przez zbytne używanie uszkodzoną.

P. Way, Anglik, który roku zeszłego zgromadzonim w Akwizgranie Monarchóm, przedstawiał różne plany, sprzyjające ludzkości, starał się w iednym podaniu mówić szczególnie za Izraelitami. Celem planu jego nie było zjednoczenie ich z drugimi Narodami i wyznaniem religijnem, ale rozproszone Członki tego Ludu skupić na iednym punkcie Ziemi, i utworzyć z nich Narod, łączący przynajmniej 6 milionów ludności. Po skończonym kongressie potęczył usiłowania swoje w dopieciu celu tego z Izraelitą Noah, kupcem w Marylandzie, i obadwa zwrócili uwagę na Palestynę, lecz przekonawszy się wkrótce o zachodzących przeszkodach politycznych, postanowili wskazać Ludowi Izraelskiemu Kray, nie usiący Pana udzielnego, jako miejsce zgromadzenia powszechnego. Naturalnie, że wybór padł na Zjednoczone Stany, w których Państwie znajduje się tyle niezmiernych Krain, potrzebujących zaludnienia. Z tego powodu wydał P. Noah odezwę do współpoczątków pokolenia Izraela, mianowicie w języku Greckim i Hebrayskim, gdzie między innymi wyraża: „Czas jest, aby Lud ten tak liczny i tylko przez rozproszenie swoje słaby i ucisniony, zebrał się i podniósł po tylu, tak długo i cierpliwie wycierpianych zniewagach. Dostatek przemysłu, bogactwa i środków im wrodzonych i gotowych zawsze do każdego wielkiego przedsięwzięcia, postawiły go w stanie wybrania sobie nowej Ojczyzny, gdzie-

by używając wolności, zachować mógł narodowość swoją, i przez prędkie rozwinięcie sił moralnych i fizycznych mógł się wzbudzić do chwasty pierwszego Narodu na Ziemi. Palestyna, kolebka i gniazdo Przodków Waszych, znajdując się w mocy dzikich Muzułmanów, pod którymi nie wzrasta wolność ani polityczna ani też towarzyska, z tey przyczyny nie może Lud Izraela tam ciągnąć, chcąc odzyskać samostanność utraconą i dawną swoją narodową sławę. Ale inny piękniejszy jeszcze Kray obiecany uśmiecha się mile temu Ludowi z daleka. Wolna Ameryka przyjmuje z gościnnością wszystkie syny świata dawnego, bez różnicy wiary i pokolenia, na łono niezmierny przestrzeni Kraju swojego, żyznością i godnymi podziwiania bogactwami natury, wszystkie może Kraje Ziemi przewyższającego. Nareszcie, i gdzież jest na kuli naszej taki Kray, któryby w młodocianem rozkwitaniu swoim przez położenie jeograficzne, żeglugę i obszerny handel, podawał tak przyjazną zręczność do najwyższego handlu, do osiągnięcia dobrego bytu i bogactwa? Kongress Wasyngtonski, który w mądrości swojej zaszczycił już pochwałą swoją, przełożony sobie plan do odrodzenia Narodu Izraelskiego, nakłonił się łatwo do wyznaczenia odzielnej krainy, odpowiadającej celowi założenia, to jest utworzeniu nowego Państwa Izraelskiego pod opieką wielkiego Związku Amerykańskiego, i równającej się w rozległości dawnej Palestynie, która nastąpić będzie mnsista owey, przez wzgląd na pierwszeństwo, zasłużone przez same stosunki miejscowe.“

H i s z p a n i a .

O bliskiem zaślubieniu Króla niewiedzianno jeszcze w Madrycie nic pewnego do d. 20. Kwietnia.— Spełnienie wyroku wydanego przeciwko byłym towarzyszom powstania Jenerała Rencalesa, odłożone zostało na czas niepewny, przez wzgląd, że Jenerał ten przeszedł na stronę wojsk Królewskich w Ameryce. Obawiano się, iż towarzysze Lacedo i Milansa, znajdujący się w podobnym przypadku, nie doświadczą tych samych względów. Milans służy teraz u powstańców Buenos-Ayreshich. — Gazeta Angielska Kurjer donosi: „Wielka wyprawa Kadykska uderzyła na Buenos-Ayres wspólnie z Portugalczykami. Hiszpania przyrzekła za to Portugalii w nagrodę, powrócić Oliwenzę. Fundusz do tey wyprawy składały najglówniej owe 15 milionów franków, które za-

placiła Francya na zaspokojenie roszczeń Poddanych Hiszpańskich, które atoli Król Hiszpański zatrzymał przy sobie, pod imieniem przymuszoney pożyczki, a za to wydać kazal swoim Poddanym obligacye kraiove. Spodziewa się ieszcze Hiszpaniia części z 20 miliiionów, należących iey z kontrybucyi Francuzkiej r. 1815go, lecz Francya złożyła ie do czasu zaspokojenia przez Hiszpaniie Poddanych Francuzkich, których własność skonfiskowała. Obiecuie wprawdzie Król Ferdynand, zaspokoić to roszczenie, lecz dla braku pieniędzy, nie mógł ieszcze dopełnić tego. Nakoniec polega ieszcze Dwór Hiszpański na kupcach, że się przyczynią do kosztów tey wyprawy. — P. Lozano Torres nie ustaie w surowości swojej przeciwko Hiszpanom, chcącym powrócić z zagranicy. Kilkanaście kobiet, które z milczenia Krządu korzystać, pozostaly w Oyczyźnie, dostały rezkaz od Xiążęcia Infanta do, aby się udały za swoimi mężami. — Wiadomość że P. Lozano starał się o Kardynałstwo, zdaie się bydz zmyślona.

Francya.

Dziennik Paryzki Przyjaciel władzy Królewskiej, pozwolił sobie znieważyc Pana Lafayette. Prokurator jeneralny Bellart okazując gorliwość dla tak szanownego Deputowanego, pociągnął oszczerczo do Sądu. Nie przystał na to P. Lafayette, i postął następujący list do Prokuratora: „Dowiaduję się, iż Prokurator jeneralny pociągnął do Sądu wydawców Przyjaciela władzy Królewskiej z powodu niewiadomego mi artykuła, który się mnie tycze. Od 42 lat życie moje jest wystawione na Sąd publiczny; nie żądałem od żadnego pisarza, aby o mnie dobrze mówił, ani też kogo niepokoiłem za to, że o mnie źle pisał, a lubo bardzo czuły jestem na okazywaną mi przychylnosc, nigdy przecież na potwarz nie odpowiadałem. Pozwoli mi więc P. Bellart, nie przyjac ofiarowany mi przez niego opieki; nie wiedząc zaś iaka jest obraza, oświadczam, iż nieuzależając się bynajmniey za obrazonego, nie chcę nikogo z tego względu pociągać do Sądu, i temu zupełnie iestem przeciwny. Mam zaszczyt i t. d. — Prokurator jeneralny na powyższy list odpisał, iż z powodu coraz bardziej wzmagającej się chętki publicznego znieważania osób, interes spoleczności wymaga, aby wydawców Przyjaciela władzy Królewskiej do Sądu pociągniono, za to, iż Margrabiemu Lafayette przypisali iedną z

nayobmierzlejszych zbrodni rewolucyynych. — Sąd Królewski zalecił Pann Bellart, Prokuratorowi jeneralnemu, aby według przepisów księgi praw karnych pociągnął do Sądu wydawców pism publicznych: Liberalista, Siwy człowiek i Biblioteka historyczna za to, iż obrazili pułki Szwajcarskie, będące na żołdzie Francuzkim.

Szwajcarya.

Minister Francuzki w okólniku, wydanym do Stanów Szwajcarskich, z których woyska na żołdzie Francuzkim zostają, wystawił niezgodność przywileiów dla cudzoziemców w Kraiu, gdzie przywileie cathiem są zniesione, i potrzebę pozyskania zdania publicznego na rzecz służby kapitulacyney, iaką pobudki, dla których własne sądownictwo dla woysk Szwajcarskich we Francyi, tak iak było dotychczas, nadal pozostać nie może. Ma ono pozostać w sprawach karności i o występki woyskowych, z trzymaniem się kodexu Francuzkiego; atoli gdzie idzie o obrażenia Francuzów przez woyska Szwajcarskie, albo o współwinę, tam maia wyrokować Sądy Francuzkie. Rzecz ta będzie zapewne ważnym przedmiotem przyszłego zgromadzenia Stanów. — W iaskini pod Murliberg, między Brunen i Gersau schwytano bandę zbóyców, którzy mieli własny swój okręt i popełniali rabunki szczególniey w Kantonie Unterwalden. — W Lucern stawiono przed Sąd sektarza, nazwiskiem Unternährrera z Entlibuchu, który udawał się za człowieka, przez którego Bóg sądzić ma ludzi. Nauki iego zmierzały do zniesienia modlitw i nabeżenstwa publicznego, do wyłączonego trzymania się biblii, do współczenstwa kobiet i t. d. Sektarz ten był już od kilku lat sprawcą zagorzałych poruszeń w okolicy Bernu. — W Fryburgu ogłoszono nazwiska około 200 rodzin, składających się niemal z 800 osób, a zamyslaających przeniesć się do Brazylji. Z całej Szwajcaryi miało do 5000 osób ofiarować się Postowi Portugalskiemu.

Zjednoczone Niderlandy.

W sprawie znanego spisku przeciwko Cesarzowi Rosyyskiemu badał Sąd kryminalny Bruxelski d. 23. Kwietnia naypierwey świadków, i to przy drzwiach zamkniętych. Wiadomo, że z iedenastu osób o uczestnictwo w tey rzeczy oskarzonych, wypuszczono inż pięć na wolność, szósty Alexander Labord albo

się gdzie skrył, albo uszedł. Tak więc tylko pięciu stawilo się jeszcze u Sądu, mianowicie: garbarz G. A. Piger, winiarz F. X. Berth, węglarz F. Dierickx, były Officer Francuzki A. Pouillot nazwany Lacroix, i occiarz Li. Buchoz. Lecz Pouillot nazwany Lacroix i Buchoz wyiswili ten spisek; doniesli o nim d. 3. Listopada Władzy, od której odebrali rozkaz aby dali baczenosć na spiskowych, i o tem co zayść może, złożyli dalszą sprawę. Zdaie się atoli, że nie zostali wiernymi przwiętey na siebie roli samych dostrzegaczów, że późniey mieli udział formalny do tego. Piger ubrawszy się w suknieę pożyczoną, wziąwszy pistolety od Bertha i 20 franków zaliczonych od Lacroixa, nakoniec i trzcinę z wizerunkiem Bonapartego, udał się d. 7. Listopada na gościniec, dla wyszukania niejakiego Gaudry, któremu wręczyć miał list od Dierickxa, gdzie prosił go mnięy więcej o 40 ludzi (przemycających towary), którzy użytymi bydz mieli, do planu utożonego. Tymczasem Lacroix i Buchoz nakupili w Bruxelii prochu, i pistoletów. Berth zaś doniósł Zwierzchności o odiezdzie Piger, a tak z pomiędzy tych ostatnich pięciu osób oskarzonych zostało tylko dwie, mianowicie Dierickx i Piger, którzy spisku bynajmniey nie odkryli; lecz ci zeznali właśnie, iż oskarzyciele byli najwinniejszymi między nimi, używszy wszystkiego do wykonania spisku, co tylko było w ich mocy. — Sąd Bruxelski ukonńczył d. 2. Maia proces względem tego spisku, skazawszy Piger, i Dierickxa na rok, Bertha i Pouillot-Lacroixa na trzy, a Buchoz, na sześć lat do więzienia. Jeneralny Prokurator domiescił w ostatniem zdaniu sprawy co następuje: „Albo spisek istniał doprawdy, i dokonany bydz miał z własnego pociągu oskarzonych; albotęz był tylko udaniem, i miał w planie samą polityczną intrygę, za obcym wpływem uknowaną. W obu przypadkach, spiskowi nie tylko zgwałcili prawa gościnności, ale zachwiali nawet spokoyność i pomysłność naszą w sposób najniegodniejszy.“

Włochy.

Jego Królewicowska Mość Xiąże Następca Toskański pożegnał Oycę S. w dniu 21szym Kwietnia, i tegoż samego dnia wyjechał do Florencyi. — W Sobotę wielkonoćną Kardynał Litta ochrzcił w Rzymie Turczyńca Chelil Mahometa, będącego rodem z Tumas, i mającego 28 lat wieku.

Dnia 15. Kwietnia odbyło się w Neapolu uroczyste zaślubienie Xiężniczki Ludwiki Karoliny, Córki Xięcia Kalabryi, z Infantem Don Francisco de Paula, Bratem N. Króla Jmci Hiszpańskiego. — Według wiadomości prywatnych mają NN. Cesarstwo Ichmość Austriacy zabawić w Neapolu do dnia 25. Maia, a powracając, wstąpić jeszcze na kilka dni do Rzymu.

Król Jmci Sardyński kupił w Genui pałac Doryyski, i przeznaczył go na mieszkanie dla Królowey, gdy owdowieie. — Dnia 19. Kwietnia Xiąże Richelieu miał zaszczyt przedstawionym bydz N. Królowi Jmci Sardyńskiemu w Genui, a dnia 21go wyjechał do Specia, żąd w przyszłym tygodniu powrócić miał nazad. — Dzienniki Francuzkie Minerwa i Journal du Commerce, obadwa główne organy liberalistów Francuzkich, zahazane są w Państwach Sardyńskich.

Królestwo Polskie.

Od dawna wynosili się i wynoszą się ciągle żyjący w stanie służebności włościanie z dóbr koronnych i prywatnych z pogranicznych Guberni Rossyjskich do Polski, a to nie tylko pojedynczo, lecz nawet całe rodziny. Z tego powodu Rossyjskie Ministeryium Policyi przelożyło Wydziałowi Ministrów zapytanie, czyliby nie należało domagać się, aby Królestwo Polskie takowych osiadających tam wychodców do Rossyi nazad zwracało; zwłaszcza gdy teraz oboje Państwa jednemu Monarsze hołdują? N. Cesarz Alexander dał na to godną pamięci odpowiedź: „że gdy z mocy nadanej Królestwu Polskiemu konstytucyi, każdemu osadnikowi zaręczono jest używanie praw i swobod ustawami nadanych, zwracanie podobnych osadników miejsca mieć nie może.“

Od dnia 9. do 15. Maia r. b. przedawano na targach w Warszawie i na Pradze; korze pszenicy po 20. do 36 ZP.; Żyta, po 14 do 18 ZP.; Jęczmienia, po 12 do 16 ZP.; Owsa, po 9 do 11 ZP.; Grochu, po 16 do 18 ZP.

Rossya.

Jeneral Major Hrabia Czerniszew ma złączone sobie obiechanie rzeki Dunain, gdzie N. Cesarz Jmci Rossyjski osadę Kozaków założył myśli. — Wielka parada wojskowa, odbywana w Petersburgu co rok dnia 31go Marca na pamiątkę zajęcia Paryża, miała w roku bieżącym zaniechaną zostać.